

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 363/2019 -11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 10. septembra 2019 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej, zo sudcov Miroslava Duriša a Mojmíra Mamojku (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej advokátom JUDr. Ladislavom Ščurym, Mierová 1725, Čadca, vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 12 ods. 1 a 4 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva podľa čl. 20 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na právnu pomoc podľa čl. 47 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na rovnosť účastníkov v súdnom konaní podľa čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj namietaného porušenia práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 27 C 275/2013 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie postupu súdu v napadnutom konaní a sťažostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 5. novembra 2018 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 12 ods. 1 a 4 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva podľa čl. 20 ústavy, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva na právnu pomoc podľa čl. 47 ods. 2 ústavy, základného práva na rovnosť účastníkov v súdnom konaní podľa čl. 47 ods. 3 ústavy, ako aj namietaného porušenia práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 27 C 275/2013 (ďalej len „napadnuté konanie“).

2. Z predloženej ústavnej sťažnosti a jej príloh (ako aj zistenia ústavného súdu dopytom v informačnej kancelárii okresného súdu) vyplýva, že sťažovateľka bola žalobkyňou v konaní vedenom okresným súdom, v ktorom sa domáhala, aby bol žalovaný vylúčený z užívania bytu bližšie špecifikovaného v žalobe. Okresný súd rozsudkom sp. zn. 27 C 275/2013 z 20. júla 2016 žalobu sťažovateľky zamietol. Proti predmetnému rozhodnutiu podala sťažovateľka odvolanie. Krajský súd v Žiline rozsudkom č. k. 5 Co 50/2017-403 z 15. augusta 2017 rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdil. Sťažovateľka podala v predmetnej veci dovolanie.

3. Sťažovateľke (resp. jej právnenému zástupcovi) bola 9. mája 2018 elektronicky doručená výzva na zaplatenie súdneho poplatku za podané dovolanie s tým, aby súdny poplatok zaplatila do desiatich dní od jej doručenia, inak súd konanie zastaví. Posledný deň lehoty stanovený súdom sťažovateľke uplynul 21. mája 2018. Sťažovateľka súdny poplatok v uvedenej lehote nezaplatila ani v tejto lehote nepodala žiadosť o oslobodenie od jeho

zaplatenia. Okresný súd následne uznesením vydaným vyšším súdnym úradníkom č. k. 27 C 275/2013-503 z 30. mája 2018 (ďalej aj „uznesenie vyššieho súdneho úradníka“) dovolacie konanie zastavil. Sťažovateľka nasledujúci deň, t. j. 31. mája 2018, osobne doručila okresnému súdu žiadosť o oslobodenie od súdnych poplatkov.

Proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka podala sťažovateľka v zmysle § 239 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Civilný sporový poriadok“) sťažnosť. O tejto sťažnosti rozhodol okresný súd uznesením č. k. 27 C 275/2013-518 z 18. septembra 2018 (ďalej aj „uznesenie okresného súdu“) tak, že ju zamietol, sťažovateľke zároveň nepriznal oslobodenie od súdnych poplatkov v dovolacom konaní a zamietol jej návrh na odpustenie zmeškania lehoty na podanie žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov. Označené uznesenie nadobudlo právoplatnosť 1. októbra 2018.

Okresný súd vydal 18. septembra 2018 aj opravné uznesenie č. k. 27 C 275/2013-521 s petitom v znení *«Opravuje odsek 2 odôvodnenia uznesenia Okresného súdu Žilina č. k. 27C/275/2013-503 zo dňa 30.05.2018 tak, že slová „vo výške 10,00 eur podľa položky č. 1 písm. a) sadzobníka súdnych poplatkov zákona č. 71/1992 Zb.“ sa nahrádzajú slovami „vo výške 199,00 eur podľa položky č. 1 písm. b) v spojení s § 6 ods. 2 sadzobníka súdnych poplatkov zákona č. 71/1992 Zb.“»*.

4. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti tvrdí, že bola vyzvaná, aby „zaplatila súdny poplatok za dovolanie vo výške 199 € a to výzvou zo dňa 26.4.2017. Proti tejto výzve som podala žiadosť o oslobodenie od súdnych poplatkov zo dňa 9.5.2018, ku ktorej som priložila vyplnené tlačivo pre dokladovanie pomerov strany konania. Vec pokračovala tak, že mi bolo doručené uznesenie OS Žilina č. 27C/275/2013-503 zo dňa 30.5.2018, ktorým súd dovolacie konanie zastavil. Proti tomuto uzneseniu som podala sťažnosť zo dňa 12.6.2018, ktorú som zaslala súdu 19.6.2018. Predmetnú sťažnosť som podávala z toho dôvodu, že mi bol nesprávne vyrúbený súdny poplatok ako i z dôvodu, že som uznesením v tejto právnej veci č. 27C/275/2013-56 zo dňa 18.12.2013 bola ako navrhovateľka oslobodená od povinnosti platiť súdne poplatky v celom rozsahu.

Na moje veľké prekvapenie OS Žilina najskôr vydal opravné uznesenie č. 27C/275/2013-521 zo dňa 18.9.2018, ktorým opravil nesprávne vyrúbený súdny poplatok

vo výške 10 € na 199 €, pričom toto uznesenie mi bolo doručené dňa 24.9.2018 a následne OS Žilina vydal uznesenie č. 27C/275/2013-518 zo dňa 18.9.2018, ktorým moju sťažnosť voči uzneseniu o zastavení dovolacieho konania zamietol, ako žalobkyni mi oslobodenie do súdnych poplatkov v dovolacom konaní nepriznal a môj návrh o odpustenie zmeškania lehoty na podanie žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov zamietol. Predmetné uznesenie mi bolo doručené dňa 1.10.2018 elektronicky.

Na dôvažok uvádzam, že vyrúbenie súdneho poplatku vo výške 10 € za dovolanie, kde mala byť výška súdneho poplatku 199 € bolo minimálne zmätočné. Hoci súd v odôvodnení napádaného uznesenia tvrdí, že uznesenie o vyrúbení súdneho poplatku je vecne správne, tak jeho rozhodnutie nie je konzistentné a má vadu v tom, že skutočne OS Žilina v ten istý deň vydal opravné uznesenie č. 27C/275/2013-521 zo dňa 18.9.2018, ktorým opravil nesprávne vyrúbený súdny poplatok vo výške 10 € na 199 €. Samotný súd preto v rovnaký deň vydal vzájomne protichodné rozhodnutia, hoci mne ako sťažovateľke vyčíta, že moje podania nedávajú zmysel.“

5. Sťažovateľka vo svojej sťažnosti ďalej namieta, že „napádané uznesenie OS Žilina najmä v časti o oslobodenie od súdnych poplatkov v dovolacom konaní súd vôbec neodôvodnil, keď iba poukázal na skutočnosť, že táto žiadosť bola podaná oneskorene, vraj po tom, čo už vyhotovil uznesenie o zastavení konania. Ako sťažovateľka neviem, kedy OS Žilina vyhotovil uznesenie o zastavení dovolacieho konania, ale mne toto uznesenie bolo doručené dňa 6.8.2018 a to veľmi zaujímavo po tom, čo som dňa 31.5.2018 doručila osobne na súd o 9.16 hod. svoju žiadosť o oslobodenie od súdnych poplatkov. V tejto súvislosti je veľmi zaujímavé konanie OS Žilina, ktoré mi svojim postupom, keď sa vo veci takmer vôbec 7 mesiacov od podania dovolania nič nedialo, tak náhle po tom, čo som doručila žiadosť o oslobodenie od súdnych poplatkov, bolo podľa môjho názoru antidátované rozhodnutie o zastavení dovolacieho konania. Zaujímavé je aj to, že po podaní dovolania sa obe strany sporu vyjadrovali k dovolaniu a to vyjadreniami zo dňa 15.1.2018, 5.2.2018, 5.3.2018 a 19.6.2018, teda je možné konštatovať, že riadne dovolacie konanie prebiehalo vyjadreniami strán sporu bez toho, aby bol zaplatený súdny poplatok, čím som mala za to, že naďalej platí oslobodenie od súdnych poplatkov v zmysle uznesenia OS Žilina

č. 27C/275/2013-56 zo dňa 18.12.2013, ktorým som bola oslobodená od povinnosti platiť súdne poplatky v celom rozsahu.

Pokiaľ napádané uznesenie OS Žilina nie je vôbec odôvodnené v časti oslobodenia od súdnych poplatkov, ale odkazuje sa iba na zmeškanie lehoty, tak je v tejto časti nepreskúmateľné a jedná sa o závažné procesné pochybenia a tým aj porušenie čl. 46 ods. 1 a 47 ods. 3 Ústavy SR a tým je i popretý princíp materiálneho právneho štátu a práva na spravodlivý proces. Zákon totižto nestanovuje lehotu na podanie žiadosti o oslobodenie od súdneho poplatku a keďže OS v Žiline vedel, že som oslobodená od platenia súdnych poplatkov v celom rozsahu, v zmysle už citovaného uznesenia, tak ma mal vo veci minimálne upovedomiť o tom, že toto svoje rozhodnutie už neaplikuje na dovolacie konanie...“.

6. Na základe uvedeného sťažovateľka v petite ústavnej sťažnosti žiada, aby ústavný súd nálezom vyslovil:

„Základné právo [REDAKOVANÉ]... na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, na právnu pomoc podľa čl. 47 ods. 2 Ústavy SR, na rovnosť účastníkov v súdnom konaní podľa čl. 47 ods. 3 Ústavy SR v spojení s čl. 12 ods. 1, 4 a čl. 20 Ústavy SR a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina vo veci vedenej pod č. k. 27C/275/2013 porušené bolo.

Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje uznesenie OS Žilina č. 27C/275/2013-518 zo dňa 18.9.2018 ako protiústavné a vec mu vracia na ďalšie konanie a rozhodnutie.

Porušovateľ je povinný zaplatiť sťažovateľovi náhradu trov konania pozostávajúcu z trov právneho zastúpenia vo výške 390,50 € za 2 úkony právnej pomoci... s tým, že trovy konania žiadam, aby porušovateľ zaplatil priamo na účet právneho zástupcu JUDr. Ladislava Ščuryho... do 2 mesiacov od právoplatnosti nálezů Ústavného súdu.“

II.

Právomoc ústavného súdu a ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu

7. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

8. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

9. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) v čl. I § 1 až § 13 a § 16 až § 28 a § 32 až § 248 a § 250 a § 251. V zmysle § 246 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde sa tento zákon použije aj na konania začaté do 28. februára 2019, pričom právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali do 28. februára 2019, zostávajú zachované.

10. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,

- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

11. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, ak namietaným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom orgánu verejnej moci nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (porov. napr. I. ÚS 105/06, II. ÚS 66/2011, III. ÚS 155/09, IV. ÚS 35/02).

12. Podľa čl. 12 ods. 1 ústavy ľudia sú slobodní a rovní v dôstojnosti i v právach. Základné práva a slobody sú neodňateľné, nescudziteľné, nepremlčateľné a nezrušiteľné.

Podľa čl. 12 ods. 4 ústavy nikomu nesmie byť spôsobená ujma na právach pre to, že uplatňuje svoje základné práva a slobody.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 47 ods. 2 ústavy každý má právo na právnu pomoc v konaní pred súdmi, inými štátnymi orgánmi alebo orgánmi verejnej správy od začiatku konania, a to za podmienok ustanovených zákonom.

Podľa čl. 47 ods. 3 ústavy všetci účastníci sú si v konaní podľa odseku 2 rovní.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu...

13. Ústavný súd v súlade so svojou ustálenou judikatúrou konštatuje, že obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru sú obdobné záruky, že vec bude spravodlivo prerokovaná nezávislým a nestranným súdom postupom ustanoveným zákonom. Z uvedeného dôvodu v týchto právach nemožno vidieť podstatnú odlišnosť (II. ÚS 27/07).

III.

Posúdenie veci ústavným súdom

14. Z petitu ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka pred ústavným súdom napáda iba postup okresného súdu v napadnutom konaní. Z povahy veci však možno vyvodiť, že namietaný postup vyústil do rozhodnutia, konkrétne uznesenia okresného súdu č. k. 27 C 275/2013-518 z 18. septembra 2018. Ústavný súd preto v medziach vymedzených ústavnou sťažnosťou sťažovateľky vychádzal pri svojom prieskume napadnutého konania okresného súdu najmä z obsahu tohto uznesenia.

15. Predmetom ústavnej sťažnosti je tvrdenie, že uznesenie okresného súdu, ktorým bola zamietnutá sťažnosť sťažovateľky proti uzneseniu okresného súdu, ktorým zastavil dovolacie konanie a ktorým zároveň nepriznal sťažovateľke oslobodenie od súdnych poplatkov v dovolacom konaní a zamietol jej návrh na odpustenie zmeškania lehoty na podanie žiadosti o oslobodenie, je nezákonné a protiústavné.

K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva na rovnosť účastníkov v súdnom konaní podľa čl. 47 ods. 3 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením okresného súdu

16. Sťažovateľka namieta, že jej bol v dovolacom konaní vyrubení súdny poplatok za podanie dovolania, a to napriek skutočnosti, že bola oslobodená od jeho platenia (navyše bol vyrubení v nesprávnej výške) a že okresný súd svojím uznesením arbitrárne rozhodol o jej žiadosti o oslobodenie od platenia súdnych poplatkov a o jej návrhu na odpustenie zmeškania lehoty na podanie žiadosti o oslobodenie.

17. Z relevantnej časti odôvodnenia uznesenia okresného súdu (body 8 až 11) vyplýva, že „námietky žalobkyne uvedené v sťažnosti, ktoré sa týkali nesprávne uvedenej sumy a odkazu na nesprávnu položku sadzovníka súdnych poplatkov súd posúdil ako návrh na opravu zrejmej chyby v písaní. Čo sa týka nesprávnosti uvedené vo výzve, tie súd neposudzoval, nakoľko išlo v tomto prípade o neformálnu výzvu, a nie rozhodnutie súdu.

Súd konštatuje, že súdny poplatok za podané dovolanie vyrubil správne vo výške 199,- eur podľa položky 1 písm. b) v spojení s § 6 ods. 2 ZoSP. Uvedená výzva bola žalobcovi doručená dňa 09.05.2018 (č. l. 502). Žalobkyňa v súdom určenej lehote súdny poplatok nezaplatila.

Súd poukazuje na tú skutočnosť, že v čase rozhodovania, t. j. dňa 30.05.2018 vychádzal z dostupných informácií, ktoré mal v spise, pričom žiadosť o oslobodenie od platenia súdnych poplatkov doručila žalobkyňa súdu dňa 31.05.2018, t. j. deň po tom, ako bol súdom vyhotovené napadnuté uznesenie.

Súd v tejto súvislosti uvádza, že v zmysle judikatúry súdov SR je rozhodnutie o oslobodení od platenia súdnych poplatkov platné pre konanie v prvom stupni a v odvolacom konaní. Po právoplatnom rozhodnutí je v prípade podania dovolania potrebné opätovne požiadať o oslobodenie od súdnych poplatkov. Ide totiž už o konanie, v ktorom sa rozhoduje o mimoriadnom opravnom prostriedku podanom proti právoplatnému rozhodnutiu vo veci samej. Žalobkyňa však podala žiadosť oneskorene, a to po lehote na zaplatenie súdneho poplatku za dovolanie, ktorá uplynula dňa 21.05.2018. Súd nemohol rozhodnúť o žiadosti na oslobodenie od platenia súdnych poplatkov doručenej súdu dňa 31.05.2018, t. j. potom, ako vyhotovil uznesenie o zastavení dovolacieho konania pre nezaplatenie súdneho poplatku. Súd nemal inú možnosť, ako dovolacie konanie zastaviť...“.

18. Zhrnúc už uvedené, sťažovateľka bola okresným súdom po tom, ako zistil nezaplatenie súdneho poplatku za podané dovolanie, vyzvaná na odstránenie tohto nedostatku, pričom bola upozornená na možnosť zastavenia konania. Na výzvu okresného súdu sťažovateľka nereagovala, čo malo za následok zastavenie konania. Ústavný súd zastáva názor, že sťažovateľke bol poskytnutý dostatočný priestor na zaplatenie súdneho poplatku, prípadne na podanie žiadosti o oslobodenie od jeho zaplatenia a na následky jeho nezaplatenia bola upozornená.

Pokiaľ ide o výšku súdneho poplatku, ten bol vo výzve okresného súdu doručenej sťažovateľke 9. mája 2018 vyrubený v správnej výške a opravné uznesenie okresného súdu z 18. septembra 2018 korigovalo len časť odôvodnenia uznesenia vyššieho súdneho úradníka z 30. mája 2018, ktorým dovolacie konanie zastavil (v odôvodnení ktorého nesprávne uviedol výšku súdneho poplatku, na ktorý bola sťažovateľka vyzvaná výzvou), teda ním nedošlo k zmene vo výške poplatkovej povinnosti uloženej sťažovateľke výzvou.

Okresný súd dal sťažovateľke aj adekvátnu odpoveď na otázku týkajúcu sa priznania jej skoršieho oslobodenia od platenia súdnych poplatkov a jasne vyslovil, že súdom priznané oslobodenie od súdnych poplatkov zásadne zaniká právoplatnosťou rozhodnutia, ktorým sa konanie vo veci končí a na dovolacie konanie sa nevzťahuje, ak nie je výrokom uznesenia, ktorým sa oslobodenie priznáva, výslovne určené inak (k čomu v prípade sťažovateľky nedošlo).

19. Podľa § 10 ods. 1 zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdnych poplatkoch“) ak nebol zaplatený poplatok splatný podaním žaloby, návrhu na začatie konania, dovolania alebo kasačnej sťažnosti, súd podľa § 9 vyzve poplatníka, aby poplatok zaplatil v lehote, ktorú určí, spravidla v lehote desiatich dní od doručenia výzvy; ak aj napriek výzve poplatok nebol zaplatený v lehote, súd konanie zastaví. O následkoch nezaplatenia poplatku musí byť poplatník vo výzve poučený. Podľa § 10 ods. 2 písm. e) zákona o súdnych poplatkoch pre nezaplatenie poplatku súd podľa § 9 konanie nezastaví, ak do uplynutia lehoty na zaplatenie súdneho poplatku bol podaný návrh na priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov, ktorému súd vyhovel...

20. Ústavný súd dospel k záveru, že okresný súd rešpektoval zákonné predpoklady upravené v § 10 ods. 1 a 2 písm. e) zákona o súdnych poplatkoch, za splnenia ktorých možno zastaviť konanie pre nezaplatenie súdneho poplatku, t. j. ak do uplynutia lehoty určenej súdom na zaplatenie súdneho poplatku k jeho zaplateniu nedošlo a súčasne ak v tejto lehote nebol ani podaný návrh na priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov. Uvedené vyplýva aj z odôvodnenia uznesenia okresného súdu, keď konštatoval, že sťažovateľka „*podala žiadosť oneskorene, a to po lehote na zaplatenie súdneho poplatku za dovolanie, ktorá uplynula dňa 21.05.2018*“. Okresnému súdu teda nič nebránilo v tom, aby dovolacie konanie zastavil.

V uvedenom prípade je potrebné poukázať na skutočnosť, že sťažovateľka bola v napadnutom konaní pred okresným súdom právne zastúpená, a pokiaľ k zastaveniu dovolacieho konania došlo jej konaním, resp. nekonaním, postupovala v rozpore so zásadou „*vigilantibus iura scripta sunt*“, t. j. „*práva patria len bdelym*“. Táto zásada zdôrazňuje vlastné pričinenie na ochranu svojich práv, vyžadujúc, aby aj sťažovateľ sledoval svoje subjektívne práva a robil také kroky, v dôsledku ktorých by nedochádzalo k ich ohrozovaniu a poškodzovaniu. Ak sťažovateľka tvrdí, že „*svojim postupom mi rozhodujúci OS Žilina zmaril procesným rozhodnutím možnosť rozhodnutia o mojom dovolaní NS SR*“, je nutné konštatovať, že toto zmarenie spôsobila svojím postupom samotná sťažovateľka, a nie okresný súd, proti ktorému ústavná sťažnosť smeruje.

21. Sťažovateľka pred ústavným súdom taktiež namietala arbitrárnosť uznesenia okresného súdu v časti, v ktorej zamietol jej návrh na odpustenie zmeškania lehoty na podanie žiadosti o oslobodenie od platenia súdnych poplatkov. V relevantnej časti uznesenia okresný súd k tomuto uviedol (body 14 až 17):

„*V zmysle vyššie citovaného zákonného ustanovenia, na odpustenie zmeškania lehoty sa vyžaduje splnenie troch podmienok, ktorých splnenie sa vyžaduje kumulatívne (t. j. všetky podmienky musia byť splnené súčasne), a to:*

- *zameškanie lehoty z ospravedlniteľného dôvodu;*
- *podanie návrhu na odpustenie zmeškania lehoty do 15 dní od odpadnutia prekážky;*
- *spojenie zmeškaného úkonu so žiadosťou.*

Súd posúdil okolnosti uvádzané žalobkyňou a dospel k záveru, že odpustenie zmeškania lehoty na podanie žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov nie je možné a návrh žalobkyne zamietol.

Skutočnosti uvádzané žalobkyňou ako ospravedlniteľné dôvody, pre ktoré zmeškala podanie žiadosti o oslobodenie od platenia súdnych poplatkov, nie sú relevantné a nemožno ich chápať ako skutočnú prekážku, ktorá bránila žalobkyňi návrh podať. Súd nepovažoval dôvody, pre ktoré žalobkyňa zmeškala lehotu za ospravedlniteľné, a síce to, že považovala rozhodnutie súdu o uložení poplatkovej povinnosti za nesprávne. Uvedené nemá nič spoločné s tým, že žalobkyňa mala podať žiadosť o oslobodenie v lehote na zaplatenie súdneho poplatku za dovolanie, avšak tak neurobila. Ako ospravedlniteľný dôvod je možné považovať napr. neočakávané zdravotné prekážky, ale určite nie skutočnosť, že navrhovateľ považoval rozhodnutie súdu o uložení poplatkovej povinnosti za nesprávne.

S poukazom na uvedené skutočnosti súd dôvody uvádzané žalobkyňou nevyhodnotil ako vážne a ospravedlniteľné dôvody, pre ktoré nemohla vykonať zmeškaný úkon, a preto návrh na odpustenie zmeškania lehoty zamietol.“

22. Ako z ústavnoprávneho hľadiska akceptovateľný hodnotí ústavný súd aj záver okresného súdu, ktorým nevyhodnotil dôvody zmeškania lehoty uvádzané sťažovateľkou v sťažnosti ako vážne a ospravedlniteľné, v dôsledku čoho jej návrh na odpustenie zmeškania lehoty zamietol.

23. Už uvedené závery okresného súdu sťažovateľka pred ústavným súdom nijakým ústavnoprávne relevantným spôsobom nespochybnila, pričom sa obmedzila iba na opakovanie svojej argumentácie obsiahnutej v jej sťažnosti proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka, ktorá je výlučne výrazom jej odlišného skutkového a právneho hodnotenia veci, aké zastáva okresný súd, do posúdenia ktorého ústavný súd s poukazom na svoju judikatúru (napr. III. ÚS 78/07, IV. ÚS 27/2010, II. ÚS 838/2016, II. ÚS 100/2017) nie je ani oprávnený, ani povinný vstupovať.

24. Ústavný súd v tomto bode poukazuje aj na svoj ustálený právny názor, podľa ktorého všeobecný súd (v zásade) nemôže svojím postupom, resp. rozhodnutím porušiť

ústavou alebo dohovorom garantované právo, ak koná a rozhoduje v súlade s platným a účinným zákonom (I. ÚS 8/96, I. ÚS 6/97, II. ÚS 81/00, III. ÚS 660/2014, II. ÚS 46/2017). V prípade sťažovateľky išlo o zákon o súdnych poplatkoch a Civilný sporový poriadok.

25. Ústavný súd ďalej považuje za potrebné upriamiť pozornosť sťažovateľky na skutočnosť, že do situácie, ktorú ona sama vníma ako nespravodlivú, sa dostala vlastným procesným postupom (konaním, resp. nekonaním), dôsledky ktorého (za súčasného poučenia súdu) mohla a mala predvídať, a to o to viac v situácii, keď bola v konaní pred okresným súdom kvalifikovane právne zastúpená.

26. Vzhľadom na uvedené ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 12 ods. 1 a 4 ústavy, základného práva podľa čl. 20 ústavy, základného práva na právnu pomoc podľa čl. 47 ods. 2 ústavy uznesením okresného súdu

27. Základné právo na právnu pomoc sa v súlade s čl. 47 ods. 2 ústavy priznáva každému, t. j. každej fyzickej osobe aj právnickej osobe, pričom jeho hlavný význam spočíva v tom, že právu na právnu pomoc každého zodpovedá povinnosť orgánov uvedených čl. 47 ods. 2 ústavy (súdy, iné štátne orgány, orgány verejnej správy) nebrániť účastníkovi konania v tom, aby v konaní pred nimi využíval právnu pomoc. Právo na právnu pomoc trvá až do skončenia konania, t. j. do právoplatného rozhodnutia, pričom jeho súčasťou je aj právo na úhradu účelne vynaložených trov konania (m. m. II. ÚS 78/03).

28. Využívať právnu pomoc znamená byť zastúpený osobou s právnickým vzdelaním (bez ohľadu na to, či ide o zvoleného alebo ustanoveného právneho zástupcu). V dovolacom konaní, ktoré vyústilo do vydania uznesenia okresného súdu, bola sťažovateľka bez akýchkoľvek pochybností zastúpená advokátom. Jej ústavná sťažnosť sa vlastne týka možného porušenia jej základného práva na súdnu ochranu vo vzťahu k rozhodovaniu

o zastavení dovolacieho konania z dôvodu nezaplatenia súdneho poplatku za podané dovolanie.

29. Ústavný súd vo vzťahu k čl. 47 ods. 2 ústavy konštatuje, že v danom prípade vzhľadom na obsah uvedeného článku celkom zjavne absentuje príčinná súvislosť medzi uznesením okresného súdu (ako aj postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu) a namietaným porušením základného práva sťažovateľky podľa čl. 47 ods. 2 ústavy. Z tohto dôvodu ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky v časti, ktorou namietala porušenie svojho základného práva podľa čl. 47 ods. 2 ústavy, odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

30. Pokiaľ sťažovateľka osobitne namietala porušenie čl. 20 ústavy, dôvodila tým, že porušenie týchto práv vyplýva z porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy rovnakým rozhodnutím. Vzhľadom na to, že ústavný súd považoval sťažnosť sťažovateľky v časti namietajúcej porušenie čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 ústavy a čl. 6 dohovoru za zjavne neopodstatnenú, odmietol i s ohľadom na argumentáciu samotnej sťažovateľky jej sťažnosť aj v časti namietajúcej porušenie čl. 20 ústavy, a to podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

31. Pre úplnosť ústavný súd vo vzťahu k tej časti sťažnosti sťažovateľky, ktorou namieta porušenie čl. 12 ods. 1 a 4 ústavy, uvádza, že tieto ustanovenia sú ako ústavné direktívy adresované predovšetkým orgánom normotvorby a vzhľadom na ich povahu nemôžu byť zásadne aplikované v individuálnych sťažnostiach. Tieto ustanovenia nemožno považovať za ustanovenia upravujúce základné práva, ktoré by podliehali samostatnej ochrane prostredníctvom inštitútu sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (m. m. III. ÚS 575/2017). Ústavnú sťažnosť preto aj v tejto časti ústavný súd odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti [§ 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde].

32. Na základe uvedených skutočností rozhodol ústavný súd tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. septembra 2019